

2017-06-13

Till

Omsorgsnämnden

Revisionsrapport

Revisorerna i Sölvesborgs kommun har givit PwC i uppdrag att göra en uppföljande granskning av tidigare genomförd granskning av bostadsanpassningsbidrag. Revisorerna bedömer att omsorgsnämnden delvis har vidtagit tillräckliga åtgärder för en ändamålsenlig hantering vad avser rättssäkerhet, ekonomi och intern kontroll. Revisorerna bedömer att de åtgärder som vidtagits har lett till en bättre handläggning av bostadsanpassningsbidrag. Bl.a. har en översyn och förbättring skett avseende ansökningsförfarandet. Vidare konstaterar revisorerna att det fortsatt finns stora brister i den interna kontrollen. Detta grundar vi på att det inte sker någon kontroll som säkerställer myndighetsutövningen. Bostadsanpassningsbidraget hanteras av ett fåtal nyckelpersoner, samtidigt finns inga dokumenterade riktlinjer som tydliggör arbetsprocessen. Det finns även svårigheter i uppföljning av ekonomi. Omsorgsnämnden bör tillse att det finns en god intern kontroll, dokumenterade riktlinjer för minskad sårbarhet samt utvärderar organisationsupplägget för att skapa förutsättningar till ekonomisk uppföljning. Det bör ske regelbundna kontroller som har till uppgift att säkerställa handläggningen samt att dessa kontroller dokumenteras för ökad spårbarhet och uppföljning.

Vi emotser nämndens svar senast 2 oktober 2017 med uppgifter om vidtagna eller planerade åtgärder avseende de bedömningar som återfinns i rapporten.

För kommunens revisorer



Bengt Wallin
Ordförande

För kännedom:
Kommunfullmäktige

Revisionsrapport

Uppföljning av granskning av bostadsanpassningsbidrag

Sölvesborgs kommun

Tommy Nyberg

Alexander Arbman

Juni 2017

Innehåll

1.	Sammanfattning och revisionell bedömning	2
2.	Inledning.....	4
2.1.	Bakgrund	4
2.2.	Syfte och Revisionsfråga.....	4
2.3.	Revisionskriterier	4
2.4.	Kontrollmål	4
2.5.	Avgränsning.....	4
2.6.	Metod.....	4
3.	Iakttagelser och bedömningar.....	6
3.1.	Granskning av handläggningen av bostadsanpassningsbidraget	6
3.1.1.	Svar från omsorgsnämnden	6
3.2.	Har organisationen för verksamheten setts över sedan granskningen 2013?7	
3.2.1.	Iakttagelser.....	7
3.2.2.	Bedömning	9
3.3.	Har bristerna inom ansökningsförfarandet åtgärdats sedan granskningen år 2013?	9
3.3.1.	Iakttagelser.....	9
3.3.2.	Bedömning	9
3.4.	Har bristerna inom intern kontroll åtgärdats sedan granskningen 2013? ..	10
3.4.1.	Iakttagelser.....	10
3.4.2.	Bedömning	10

1. Sammanfattning och revisionell bedömning

År 2013 genomförde revisorerna en granskning av kommunens bostadsanpassningsbidrag. Granskningen visade att verksamheten inte bedrevs på ett ändamålsenligt sätt vad avser rättssäkerhet, ekonomi och intern kontroll. Bedömningen grundades på att verksamheten inte var rationellt organiserad, uppdelningen av handläggningen på två tjänstemän inte var ändamålsenlig eller effektiv, ansökningsförfarandet inte var korrekt och att det fanns brister i den interna kontrollen.

Revisorerna i Sölvesborgs kommun har, utifrån en bedömning av risk- och väsentlighet, funnit det angeläget att följa upp granskningen av bostadsanpassningsbidraget som genomfördes år 2013. Vår revisionsfråga är följande:

Har omsorgsnämnden vidtagit tillräckliga åtgärder för att uppnå en ändamålsenlig hantering vad avser rättssäkerhet, ekonomi och intern kontroll utifrån revisorernas bedömningar i granskningen av bostadsanpassningsbidrag från år 2013?

Vi bedömer sammanfattningsvis att omsorgsnämnden delvis har vidtagit tillräckliga åtgärder för en ändamålsenlig hantering vad avser rättssäkerhet, ekonomi och intern kontroll. Vår sammantagna bedömning är att vidtagna åtgärder har lett till en bättre handläggning av bostadsanpassningsbidrag. Kommunen har hittat en lösning med bostadsanpassningshandläggare som arbetar 50 procent i Sölvesborgs kommun inriktat med bostadsanpassningar, vilket stärkt kompetensen och tydliggjort handläggningen. Denne har sett över och förbättrat ansökningsförfarandet. Av intervjuer framgår en generell nöjdhet med hur verksamheten bedrivs. Dock ser vi fortsatt stora brister i den interna kontrollen. Detta grundar vi på att det inte sker någon kontroll som säkerställer myndighetsutövningen. Bostadsanpassningsbidraget hanteras av ett fåtal nyckelpersoner, samtidigt finns inga dokumenterade riktlinjer som tydliggör arbetsprocessen. Det finns även svårigheter i uppföljning av ekonomi.

Vi rekommenderar att omsorgsnämnden tillser att det finns en god intern kontroll, dokumenterade riktlinjer för minskad sårbarhet samt utvärderar organisationsupplägget för att skapa förutsättningar till ekonomisk uppföljning. Det bör ske regelbundna kontroller som har till uppgift att säkerställa handläggningen samt att dessa kontroller dokumenteras för ökad spårbarhet och uppföljning.

Vår bedömning grundas på de iakttagelser som gjorts i bedömning av kontrollmålen.

Kontrollmål	Kommentar
Har organisationen för verksamheten setts över sedan granskningen 2013?	Delvis uppfyllt Vi bedömer att nuvarande organisation kopplat till ansvar och utförande är likvärdig den organisation som fanns vid granskningen år 2013. De två enskilt största förändringarna är flyttad handläggning mellan

samhällsbyggnadsförvaltningens avdelningar samt gemensam handläggartjänst med Karlshamns kommun. Vi ser positivt på den generella nöjdhet som finns med den gemensamma handläggartjänsten. Däremot finns vissa svårigheter med att ekonomin är uppdelad på omsorgsnämnden och kommunstyrelsen.

Har bristerna inom ansökningsförfarandet åtgärdats sedan granskningen år 2013?

Uppfyllt

Vi bedömer att ansökningsförfarandet har förbättrats sedan granskningen år 2013. Detta grundar vi i huvudsak på de förändringar som skett i och med samarbetet med Karlshamns kommun om gemensam bostadsanpassningshandläggare.

Har bristerna inom intern kontroll åtgärdats sedan granskningen 2013?

Ej uppfyllt

Vi bedömer att det finns fortsatta brister i det systematiska intern kontrollarbetet. Detta grundar vi i huvudsak på avsaknaden av kontroller som säkerställer en god handläggning. Verksamheten bedrivs av ett fåtal nyckelpersoner. Det finns inga dokumenterade rutin- och processbeskrivningar som tydligt förklarar arbetsprocessen och handläggningen. Sammantaget bedöms verksamheten som sårbar.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

År 2013 genomförde revisorerna en granskning av kommunens bostadsanpassningsbidrag. Granskningen visade att verksamheten inte bedrevs på ett ändamålsenligt sätt vad avser rättssäkerhet, ekonomi och intern kontroll. Bedömningen grundades på att verksamheten inte var rationellt organiserad, uppdelningen av handläggningen på två tjänstemän inte var ändamålsenlig eller effektiv, ansökningsförfarandet inte var korrekt och att det fanns brister i den interna kontrollen.

Revisorerna i Sölvesborgs kommun har, utifrån en bedömning av risk- och väsentlighet, funnit det angeläget att följa upp granskningen av bostadsanpassningsbidraget som genomfördes år 2013.

2.2. Syfte och Revisionsfråga

Har omsorgsnämnden vidtagit tillräckliga åtgärder för att uppnå en ändamålsenlig hantering vad avser rättssäkerhet, ekonomi och intern kontroll utifrån revisorernas bedömningar i granskningen av bostadsanpassningsbidrag från år 2013?

2.3. Revisionskriterier

Lag (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag m. m.

Boverkets handbok om bostadsanpassningsbidrag.

2.4. Kontrollmål

Följande kontrollmål beaktas i granskningen:

- Har organisationen för verksamheten setts över sedan granskningen 2013?
- Har bristerna inom ansökningsförfarandet åtgärdats sedan granskningen år 2013?
- Har bristerna inom intern kontroll åtgärdats sedan granskningen 2013?

2.5. Avgränsning

Granskningen avgränsas till bostadsanpassningsbidraget i Sölvesborgs kommun.

2.6. Metod

Intervjuer har skett med omsorgsnämndens ordförande och vice ordförande, Samhällsbyggnadsförvaltningens förvaltningschef, byggnadsinspektör samt handläggare, Omsorgsförvaltningens förvaltningschef och verksamhetschef för myndighet och kontroll.

Dokumentstudier har skett på följande dokument:

- Budget 2015, 2016 och 2017.

- Årsredovisning 2014, 2015 och 2016.
- Sammanträdesprotokoll 2016 från omsorgsnämndens arbetsutskott.
- Sammanträdesprotokoll 2016 och 2013 från omsorgsnämnden.
- Reglemente omsorgsnämnden.
- Enkät om bostadsanpassning.
- Delegationsförteckning omsorgsnämnden.
- Beslut om bostadsanpassningsbidrag, ärendenummer 2017/039.
- Blankett om fullmakt, Sölvesborgs kommun.
- Beslut fattade i delegation 2017, bostadsanpassningsbidrag.

Rapporten har varit föremål för sakgranskning av omsorgschef, samhällsbyggnadschef, omsorgsnämndens ordförande och bostadsanpassningshandläggare.

3. *Iakttagelser och bedömningar*

3.1. *Granskning av handläggningen av bostadsanpassningsbidraget*

De förtroendevalda revisorerna i Sölvesborgs kommun gav PwC i uppdrag år 2013 att genomföra en granskning av handläggningen av bostadsanpassningsbidrag. Den sammanfattande bedömningen var att verksamheten inte bedrevs på ett ändamålsenligt sätt gällande rättssäkerhet, ekonomi och intern kontroll. Bedömningen grundades på följande iakttagelser:

- Organisationen ansågs bli tydligare om handläggningen utfördes i den förvaltning vars nämnd som har huvudansvaret.
- Tjänstemännen på omsorgsförvaltningen saknade den kompetens som krävdes. Omsorgsförvaltningen ansågs inte ha någon fördel rent kompetensmässigt att överta handläggningen.
- Kommunen uppmanades att utreda förutsättningarna för att lyfta över ansvaret för handläggningen till någon av de nämnder som samhällsbyggnadsförvaltningen tjänar (kommunstyrelsen och byggnadsnämnden).
- Uppdelningen av handläggningen på två tjänstemän ansågs inte ändamålsenlig och effektiv.
- Det fanns behov av att ansökningsblanketten gjordes om på följande punkter:
 - Förtydliga vilka anpassningar som ska ansökas.
 - Formuleringen av beslut ses över.
 - Dokumentera på något sätt när fullmakt lämnats till närstående att föra den sökandes talan.
- Omsorgsnämnden uppmanades förbättra den interna kontrollen över handläggningen av bostadsanpassningsbidrag.
- Kommunen ansågs behöva utreda nivån på budgeten, med utgångspunkt i att kostnaderna under flera år överstigit budgeterade medel.

De förtroendevalda revisorerna delgav omsorgsnämnden revisionsrapporten i missiv och bad om svar och återkoppling senast december år 2013.

3.1.1. *Svar från omsorgsnämnden*

Vid omsorgsnämndens sammanträde den 21 november 2013 behandlades revisionsrapporten. Som underlag förelåg tjänsteskrivelse från dåvarande verksamhetschef. Av tjänsteskrivelsen framgår ett antal åtgärdsförslag:

- Omsorgsnämnden har i samband med budgetarbetet fört fram önskemål om att få lämna över ansvaret och budgetmedel till samhällsbyggnadsförvaltning som sköter handläggningen. Det är nämndens önskemål att ansvaret övertas av kommunstyrelsen alternativt byggnadsnämnden. Nämnden instämmer i att det inte är lämpligt med delat ansvar.
- Det är nämndens uppfattning att det inte finns några fördelar att omsorgsförvaltningens tjänstemän övertar handläggningen. Historiskt har omsorgsförvaltningen

aldrig skött handläggningen. Personalresurser och handläggning har alltid skötts av byggnadsinspektör.

- Angående rutinerna för handläggningen kommer nämnden ge i uppdrag till samhällsbyggnadsförvaltningen att se över de angivna områdena och redovisa åtgärdsförslag till nämnden. Nämnden kommer delge samhällsbyggnadsförvaltningen denna skrivelse och samtidigt begära redovisning av åtgärdsförslag kring handläggningen i januari 2014.
- Rutiner för att följa upp beslut ska införas. Ett antal slumpvis utvalda ärende ska redovisas för omsorgsnämndens arbetsutskott varje månad från och med år 2014. Kontroll av att delegation och återrapporteringsrutin ska göras.
- Diskussion kring budgetnivå ska tas med i budgetarbetet för budget 2015.

Omsorgsnämnden beslutade vid sammanträdet att besluta i enlighet med tjänsteskrivelsen.

3.2. Har organisationen för verksamheten setts över sedan granskningen 2013?

3.2.1. Iakttagelser

I omsorgsnämndens reglemente, fastställt av kommunfullmäktige, framgår att bostadsanpassningsbidraget ingår i nämndens ansvarsområde. Nämnden ska i sitt uppdrag se till att verksamheten bedrivs i enlighet med beslutade mål, riktlinjer och gällande lagstiftning.

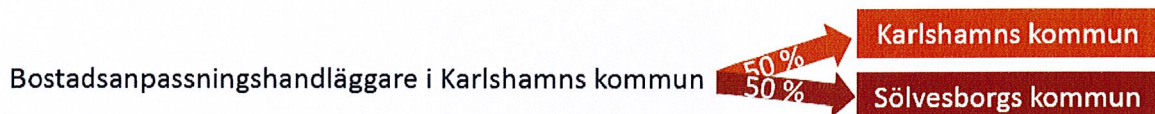
I Sölvesborgs kommuns årsredovisning 2015 framgår att handläggningen av bostadsanpassningsuppdraget tidigare hanterats av stadsarkitektavdelningen, men sköts från och med 1 januari 2015 av fastighetsavdelningen. Båda avdelningarna ligger under kommunstyrelsen. Syftet var att underlätta för byggnadsnämnden att bättre hantera inkomna ärenden i enlighet med plan- och bygglagen.



Vid granskningen år 2013 arbetade en byggnadsinspektör motsvarande 25 procent av sin heltidstjänst med handläggning av bostadsanpassningsbidraget. Byggnadsinspektören valde sedermera att avsluta sin anställning i kommunen. Samhällsbyggnadsförvaltningen har valt olika temporära lösningar för att säkra handläggningen. En utvärdering genomfördes och visade att 75 procent av en heltidstjänst behövs till handläggning av bostadsanpassningsbidraget.

Sölvesborgs kommun köper 50 procent av Karlshamns kommun i en gemensam bostadsanpassningshandläggare. Resterande 25 procenten hanteras av en förvaltningsassistent i Sölvesborgs kommun, vars arbetsuppgifter är administrativt stöd samt handläggning av enklare ärenden under ett prisbasbelopp, exempelvis enklare reparationer, trösklar eller stödhantag. Denna fördelning mellan kommunerna innebär att bostadsanpassnings-

handläggaren arbetar endast med bostadsanpassningar. Handläggaren har ett samarbete tillsammans med handläggare i fem andra kommuner där de träffas två gånger per år för att delge och utbyta erfarenheter och kunskap.



Omsorgsnämnden har beslutat om en delegationsförteckning som är i likhet med den som fanns när granskningen gjordes år 2013. Delegationen över beslut i ärende för bostadsanpassningsbidrag är densamma som vid granskningen och ser ut enligt följande:

Beslut i ärende för bostadsanpassningsbidrag, delegationsförteckning	Belopp	Delegat	Anmärkning
Upp till 1 prisbasbelopp	0-44800	Förvaltningsassistent	
Upp till 5 prisbasbelopp	0-224000	Byggnadsinspektör/Handläggare för bostadsanpassningsbidrag	Ärenden över 100 tkr rapporteras till Arbetsutskottet
Över 5 prisbasbelopp	224000<	Arbetsutskottet	

Av samtliga intervjuer upplevs verksamheten och handläggningen av bostadsanpassningar ske på ett bra och ändamålsenligt sätt. Detta härleds i stora delar till lösningen med Karlshamns kommun om delad bostadsanpassningshandläggartjänst. Verksamheten har märkt flera fördelar med en handläggare som arbetar heltid med bostadsanpassningar, både vad gäller kompetens och rutin.

För varje år beslutar omsorgsnämnden om ett antal områden inom intern kontroll som ska redovisas nästkommande år. Vid omsorgsnämndens sammanträde den 27 januari år 2016 redovisades internkontroll 2015, där bostadsanpassning varit ett fokusområde. I underliggande dokument framgår redovisning av ekonom och verksamhetschef:

Bostadsanpassningen (BAB) hanteras av handläggare tillhörande Samhällsbyggnadsförvaltningen /Kommunstyrelsen. Budgetmedel finns hos Omsorgsnämnden. Detta gör det svårt att följa upp ekonomiskt och fastställa årsprognoser. Under 2015 har det därför varit kontinuerliga träffar bestående av handläggarna för BAB, verksamhetschef myndighet och kontroll samt ekonom, där vi tittat på den ekonomiska uppföljningen och gått igenom framtida kostnader och ärenden. Syftet är också att kunna boka upp rätt kostnad på rätt år, förutsatt att arbetet är utfört. Träffarna har gett en inblick och en förståelse för varandras verksamheter och skapat en gemensam syn på läget. Träffarna kommer att fortsätta framöver.

Förslag till internkontroll 2016 är att fortsätta utreda rutiner för bostadsanpassning.

Av texten ovan framgår att det finns vissa svårigheter med att följa upp ekonomin och fastställa årsprognoser för bostadsanpassningen. Detta härleds till den ekonomiska uppdelning som finns mellan omsorgsnämnden och kommunstyrelsen. Omsorgsnämnden beslutade att bostadsanpassningsbidraget skulle vara ett område även för internkontroll 2016. Vid sammanträdet den 15 december 2016 beslutade nämnden att detta skjutits fram till år 2017. Detta innebär att det under år 2017 ska genomföras en djupare analys gäl-

lande handläggning, tillgänglighet och bemötande vid ansökande om bostadsanpassningsbidrag via enkät ske.

I budget 2017 har budgeten för bostadsanpassningar inom omsorgsnämnden fått en utökad budget med 500 tkr. Detta avser endast bidraget, då personalkostnaderna finansieras av samhällsbyggnadsförvaltningen.

3.2.2. Bedömning

Kontrollmålet bedöms delvis uppfyllt.

Vi bedömer att nuvarande organisation kopplat till ansvar och utförande är likvärdig den organisation som fanns vid granskningen år 2013. De två enskilt största förändringarna är flyttad handläggning mellan samhällsbyggnadsförvaltningens avdelningar samt gemensam handläggartjänst med Karlshamns kommun. Vi ser positivt på den generella nöjdhet som finns med den gemensamma handläggartjänsten. Däremot finns vissa svårigheter med att ekonomin är uppdelad på omsorgsnämnden och kommunstyrelsen.

3.3. Har bristerna inom ansökningsförfarandet åtgärdats sedan granskningen år 2013?

3.3.1. Iakttagelser

Bostadsanpassningshandläggaren har gått igenom kommunens blanketter för bostadsanpassningsbidrag. Förändringar som gjorts är att inget ärende görs utan att ansökan inkommit. Verksamheten har valt att bevara skrivelsen om samtal med fastighetsägaren, dels på grund av att de förespråkar att den sökande har en dialog med fastighetsägaren. Handläggaren försöker i samtliga ärenden ha en dialog med fastighetsägaren. Detta kan underlätta om bostadsanpassningen inte längre behövs och fastighetsägaren inte vill bevara anpassningen.

Bostadsanpassningshandläggaren har veckovisa kontakter med arbetsterapeuterna för information samt säkra ett enhetligt arbete. Arbetsterapeuterna avger ett intyg som inkluderar bidragsansökan. Detta intyg är av stor vikt samt obligatoriskt vid ansökningar. Handläggaren kräver att intyget är korrekt utfört.

Rutinerna för fullmakt har ändrats så att en ansökan om fullmakt även skickas med blanketten för bostadsanpassningsbidraget. Detta ska ge mer frihet till den ansökande att fritt välja om denne vill ta hjälp från kommunen. I de fall då den ansökande ger fullmakt till kommunen gör kommunen, likt tidigare, och vänder sig i första hand till ramavtalade entreprenörer. Detta grundar sig i en tillförlitlighet i genomförd upphandling utifrån kvalitet och pris.

3.3.2. Bedömning

Kontrollmålet bedöms uppfyllt.

Vi bedömer att ansökningsförfarandet har förbättrats sedan granskningen år 2013. Detta grundar vi i huvudsak på de förändringar som skett i och med samarbetet med Karlshamns kommun om gemensam bostadsanpassningshandläggare.

3.4. Har bristerna inom intern kontroll åtgärdats sedan granskningen 2013?

3.4.1. Iakttagelser

Det sker ingen särskild redovisning av utvalda ärenden inför omsorgsnämndens arbetsutskott, vilket var en åtgärd som nämnden beslutade om efter granskningen. Enligt delegationsförteckningen finns rapporteringsskyldighet på ärenden som överstiger 100 tkr. Ärenden som överstiger 100 tkr redovisas på nämndens arbetsutskott, i de flesta fall av nämndens ordförande.

Det genomförs inga kontroller på ärenden inom bostadsanpassningsbidraget. Av intervjuerna framgår att området kring kontroll och uppföljning kan utvecklas.

Boverket genomför en uppföljning i form av medelkostnad. Utöver detta rapporteras antal ärenden vid varje bokslut.

Det finns inga dokumenterade rutinbeskrivningar eller riktlinjer för handläggningen av bostadsanpassningsbidraget. Bostadsanpassningshandläggaren tillägger att dennes telefon alltid är påslagen vilket ska säkerställa att någon alltid finns tillgänglig.

I omsorgsnämndens internkontroll för år 2017 ingår bostadsanpassningen som ett kontrollområde. Kontrollen består av en *djupare analys gällande handläggning, tillgänglighet och bemötande vid ansökande om bostadsanpassningsbidrag* göras. I detta har verksamheten tagit fram en *enkät om bostadsanpassningsbidrag*, som ska skickas till den som erhållit bidrag och innehåller frågor om exempelvis bemötande, kontakt och tid mellan ansökan och åtgärd.

3.4.2. Bedömning

Kontrollmålet bedöms ej uppfyllt.

Vi bedömer att det finns fortsatta brister i det systematiska internkontrollarbetet. Detta grundar vi i huvudsak på avsaknaden av kontroller som säkerställer en god handläggning. Verksamheten bedrivs av ett fåtal nyckelpersoner. Det finns inga dokumenterade rutin- och processbeskrivningar som tydligt förklarar arbetsprocessen och handläggningen. Sammantaget bedöms verksamheten som sårbar.

2017-06-13



Anna Hilmarsson

Uppdragsledare



Tommy Nyberg

Projektledare